Utbildningsutskottets betänkande 1986/87:28

om anslag på tilläggsbudget II (prop. 1986/87:109, bil. 6)

UbU
1986/87:28

ÅTTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1986/87:109 bilaga 6 (utbildningsdepartementet) under punkterna C 4 och C 5 jämte motioner.

1. Bidrag till studieförbunden m. m.

Regeringen har under punkt C 4 (s. 16—17) föreslagit riksdagen att godkänna vad som föreslagits i propositionen beträffande en särskild studiekampanj för invandrare inför valet år 1988.

Motionerna

1986/87:Ub85 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande tillämpningen av de föreslagna förskottsreglerna.

1986/87:Ub86 av Birgitta Rydle m. fl. (m) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

1. att riksdagen avslår regeringens förslag att till studiekampanj för invandrare inför valåret 1988 anvisa 10 000 000 kr.

1986/87:So150 av Anne Wibble m. fl. (fp) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

4. att riksdagen med avslag på regeringens förslag om en studiekampanj för invandrare inför valet ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökade informationsinsatser för invandrarna inför valet.

Utskottet

I propositionen konstateras att invandrarnas valdeltagande successivt har sjunkit. Därför förordas att en särskild studiekampanj i studieförbundens regi skall påbörjas snarast i nära samarbete med olika invandrarorganisationer. Verksamheten avses organiseras som studiecirklar och vara kostnadsfri för deltagarna. Statsbidrag föreslås utgå med 268 kr. per studietimme. Utskottet har inhämtat att avsikten är att bidraget skall behandlas på samma sätt som det högre schablonbidraget till den vanliga studiecirkel-

verksamheten. Det innebär att beloppet utgår lika för varje anordnad studietimme som ingår i bidragsunderlaget, dvs. med 268 kr., oavsett den faktiska kostnaden för att anordna utbildningen. Ett eventuellt medelsöverskott kan därmed användas för att finansiera ytterligare utbildning inom studiekampanjens ram. Kostnaden beräknas till 8 milj. kr. Vidare beräknas 2 milj. kr. för bidrag till information till invandrarna, för bidrag till ledarinformation och utbildning samt bidrag till centrala organisationskostnader. Medlen, sammanlagt 10 milj. kr., bör enligt statsrådet fördelas som förskott till studieförbunden redan under innevarande budgetår. Bidraget bör fördelas av skolöverstyrelsen (SÖ) mellan studieförbunden med utgångspunkt i de relativa andelar som studieförbunden redovisat under huvudämnesgruppen "Samhällsvetenskap, information" under de tre senaste redovisningsåren.

I motionerna 1986/87:Ub86 (m) yrkande 1 och 1986/87:So150 (fp) yrkande 4 hemställs att riksdagen skall avslå regeringens förslag om en studiekampanj för 10 milj. kr. Motionärerna anser att information inför nästa val i syfte att stimulera till ett ökat valdeltagande bland invandrarna bör ske genom de politiska partierna och inte genom studieförbunden. I motion 1986/87:Ub86 förutsätts att regeringen återkommer med förslag om stöd till partierna inför valet år 1988.

Genom den föreslagna fördelningsgrunden kommer enligt motion 1986/87:Ub85 (c) det nya studieförbundet SISU (Svenska idrottsrörelsens studieförbund) inte att få del av medlen eftersom detta studieförbund verkat endast under innevarande budgetår. Regeringen bör därför uppdra åt SÖ att göra sådana jämkningar vid tillämpningen av reglerna att även SISU kan tilldelas ett förskottsbelopp.

Utskottet tillstyrker att en studiekampanj riktad till invandrarna anordnas av studieförbunden och att statsbidrag om sammanlagt 10 milj. kr. får utgå till studieförbunden under anslaget Bidrag till studieförbunden m. m. under innevarande budgetår. Riksdagen bör således avslå motionerna 1986/87:Ub86 yrkande 1 och 1986/87:So150 yrkande 4.

Utskottet anser vidare att den i propositionen föreslagna fördelningsgrunden skall tillämpas då den ger studieförbund som verkat en längre tid inom det samhällsvetenskapliga området en möjlighet att snabbt utnyttja sina erfarenheter och resurser för att få i gång och genomföra studiekampanjen. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1986/87:Ub85.

Utskottet hemställer

1. beträffande *anordnande av en särskild studiekampanj för invandrare inför valet år 1988*

att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87:Ub86 yrkande 1 och 1986/87:So150 yrkande 4 godkänner vad som föreslagits i proposition 1986/87:109,

2. beträffande *fördelningen av medel till studiekampanjen*

att riksdagen med avslag på motion 1986/87:Ub85 godkänner vad som föreslagits i proposition 1986/87:109.

2. Undervisning för invandrare i svenska språket m. m.

Regeringen har under punkt C 5 (s. 17) föreslagit riksdagen att godkänna vad regeringen beslutat i fråga om ytterligare undervisningstimmar för grundläggande svenskundervisning.

Utskottet

Regeringen har den 11 december 1986 medgett att skolöverstyrelsen får använda ytterligare 60 000 undervisningstimmar för grundläggande svenskundervisning (grund-sfi) utöver redan medgivna 480 345 timmar innevarande budgetår. Detta har anmälts i budgetpropositionen. Kostnaderna för de extra timmarna under anslaget Undervisning för invandrare i svenska språket m. m. beräknas nu till 18 240 000 kr. De tilldelade timmarna ses som ett förskott på de undervisningstimmar som annars skulle ha fördelats mellan kommunerna budgetåret 1987/88. Regeringen begär riksdagens godkännande i frågan.

I motioner väckta dels under allmänna motionstiden under innevarande riksmöte, dels med anledning av förevarande proposition hemställs om förslag till ett nytt statsbidragssystem för svenskundervisningen. Utskottet har i sitt betänkande 1986/87:22 (punkt 5) anfört att statsbidragssystemet ännu inte tillämpats ett helt år och att det är för tidigt att nu kunna dra några slutsatser om hur det utfallit. Utskottet har därför meddelat sin avsikt att i ett senare betänkande föreslå riksdagen att till nästa riksmöte uppskjuta behandlingen av motionerna 1986/87:Ub237 (s), 1986/87:Ub263 (c), 1986/87:Ub301 (fp) yrkandena 2 och 3, 1986/87:Ub84 (fp) yrkande 1 och 1986/87:Ub86 (m) yrkande 2.

Utskottet har inte något att erinra mot vad som föreslås i proposition 1986/87:109 om ytterligare undervisningstimmar innevarande budgetår och föreslår att riksdagen godkänner regeringens beslut i frågan.

Utskottet hemställer

att riksdagen godkänner vad regeringen i enlighet med vad som anförts i proposition 1986/87:109 beslutat i fråga om ytterligare undervisningstimmar för grundläggande svenskundervisning.

Stockholm den 5 maj 1987

På utbildningsutskottets vägnar

Lars Gustafsson

Närvarande: Lars Gustafsson (s), Pär Granstedt (c), Helge Hagberg (s), Birgitta Rydle (m), Lars Svensson (s), Ylva Annerstedt (fp), Ingvar Johnsson (s), Göran Allmér (m), Barbro Nilsson (s), Margareta Hemmingsson (s), Birger Hagård (m), Marita Bengtsson (s), Larz Johansson (c), Björn Samuelson (vpk) och Kerstin Keen (fp).

1. En studiekampanj för invandrare inför valet år 1988 (punkt 1, mom. 1 och 2)

Birgitta Rydle (m), Ylva Annerstedt (fp), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m) och Kerstin Keen (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "motion 1986/87:Ub85" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser av principiella skäl att det är partierna som skall ge information till invandrarna inför valet 1988 i syfte att stimulera deras valdeltagande. Därför bör riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Ub86 yrkande 1 och 1986/87:So150 yrkande 4 avslå regeringens förslag om en studiekampanj i studieförbundens regi. Därmed behövs inte heller något uttalande om fördelningsgrunderna för det föreslagna bidraget till studieförbunden. Riksdagen bör således avslå motion 1986/87:Ub85. Utskottet förutsätter att regeringen senare återkommer till riksdagen i frågan om sedvanligt stöd till partierna inför valet.

dels att momenten 1 och 2 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *anordnande av en särskild studiekampanj för invandrare inför valet år 1988*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Ub86 yrkande 1 och 1986/87:So150 yrkande 4 samt med avslag på proposition 1986/87:109 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. beträffande *fördelning av medel till en studiekampanj*

att riksdagen med avslag på proposition 1986/87:109 och motion 1986/87:Ub85 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. En studiekampanj för invandrare inför valet år 1988 (punkt 1, mom. 2)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "motion 1986/87:Ub85" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att alla studieförbund bör ges möjlighet att delta i studiekampanjen för invandrare. Regeringen bör därför i enlighet med vad som anförs i motion 1986/87:Ub85 ge SÖ i uppdrag att göra sådana jämkningar vid tillämpningen av fördelningsreglerna att också SISU kan tilldelas ett förskottsbelopp.

dels att moment 2 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *fördelningen av medel till studiekampanjen*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub85 och med anledning av proposition 1986/87:109 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

1. Undervisning för invandrare i svenska språket m. m. (punkt 2)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anför:

Vi delar utskottets bedömning i detta betänkande att det behövs ytterligare 60 000 undervisningstimmar för grund-sfi under innevarande budgetår. Däremot kan vi inte godta att dessa timmar betraktas som ett förskott som skall räknas av nästa budgetårs timram. Vi anser att regeringen, när den begär flera timmar på tilläggsbudget och samtidigt i budgetpropositionen minskar nästa års timram, endast skjuter problemen framför sig. Vi har hela tiden varit övertygade om att regeringen även beträffande nästa budgetår måste återkomma till riksdagen med begäran om flera timmar och ytterligare resurser. Så har också skett redan den 28 april 1987 i kompletteringspropositionen (prop. 1986/87:150, bil. 4 p. 1). Det är enligt vår bestämda uppfattning bättre att redan från början anvisa medel till så många timmar som faktiskt behövs.

2. Undervisning för invandrare i svenska språket m. m. (punkt 2)

Björn Samuelson (vpk) anför:

Jag delar utskottets bedömning i detta betänkande att det behövs ytterligare 60 000 undervisningstimmar för grund-sfi under innevarande budgetår. Däremot kan jag inte godta att dessa timmar betraktas som ett förskott som skall räknas av nästa budgetårs timram. Därför har vänsterpartiet kommunisternas representant i utskottet i reservation 22 till utbildningsutskottets betänkande 1986/87:22 om anslag till vuxenutbildning budgetåret 1987/88 yrkat bifall till motion 1986/87:Ub265 om ytterligare 200 000 undervisningstimmar detta budgetår. Jag anser att regeringen, när den begär flera timmar på tilläggsbudget och samtidigt i budgetpropositionen minskar nästa års timram, endast skjuter problemen framför sig. Jag har hela tiden varit övertygad om att regeringen även beträffande nästa budgetår måste återkomma till riksdagen med begäran om flera timmar och ytterligare resurser. Så har också skett redan den 28 april 1987 i kompletteringspropositionen (prop. 1986/87:150, bil. 4 p. 1). Det är enligt min bestämda uppfattning bättre att redan från början anvisa medel till så många timmar som faktiskt behövs.